

Last week dr. Radu Varia spoke about Horia Damian, whose exhibition he set up in Bucharest and which is a great success. Today Radu Varia tells Bucharest Herald readers about the 'providential' moment of his existence: the meeting and his 23-year friendship with famed Spanish artist Salvador Dali.

BH – It is known that you were good friends with Salvador Dali. What was Dali like?

Radu Varia – The meeting with Salvador Dali was providential to me. I think that besides Don Gozalo Serraclará de la Pompa, his cousin and a great lawyer in Barcelona, who defended him many times, I was one of the very few people truly close to Dali. The rest, an entire fauna, was the public he needed around, in all the instances of his eccentricity. A fauna that he couldn't do without but with which he got bored very quickly.

Dali was fantasy personified, supremely intelligent and showing great human warmth when he was not ruled by his own eccentricities, which sometimes involved cruel acts meant to shock the public.

BH – What moment left the deepest mark in your relationship with Salvador Dali?

Radu Varia – Seeing each other thousands and thousands of times, talking on the phone almost every day, over 23 years of friendship, you realize that what you ask me is to produce an entire book.

There are nonetheless two moments I shall mention. Around Christmas 1971, I was with him in the living room of his apartment at Hotel Meurice in Paris, near the Louvre and the Place de la Concorde. He was wearing a velvet coat he had adorned with gold stars. Some of these stars fell when he took a seat in front of me, so I tried to pick them up. "Leave them, leave them," Dali said. "These are for the public." So the difference he made between me and the "public" was marked for ever.

To annoy Gala, his wife, when they had different opinions, he would tell her the same words, with emphasis: "This was said by Varia himself who is the most serious person when it comes to science or history!" Obviously the discussion had nothing to do with science or history, but Dali believed that his answer was unbreakable.

In 1972, he wrote a brilliant text, published in various editions of his books. The text is entitled Yes! to Romania. For Radu Varia. I have it at home in Paris, written phonetically in French, which is a great trap for the readers. The text ends like this: "And because the blood of the country is eternal and immortal, and in order to be like him (Emperor Trajan, he meant) forever, I proclaim myself Salvador Dali, catholic, apostolic, Roman and Romanian." The last word was suggested by me and he immediately accepted it.

BH – Please tell us about the telegram to Ceausescu...

Radu Varia – That was a double edged text, like any surrealist text, an image with a double

function. Dali however wanted to be in good terms, virtually, with all dictators in the world: Lenin, Stalin, Mao, Franco and... Ceausescu, let's say. Apparently Romanians were greatly amused when they read the telegram, which I understand perfectly well.

BH – Together with Dali, you were one of the artisans of the Dali Museum in Figueras, inaugurated in 1974, which is the most visited museum in Spain after Prado in Madrid. Please tell us about that moment...

Radu Varia – At the end of the Dali Year, in 2005, marking the centennial of the painter's birth on May 11, 1904, Figueras, the place where he was born and where he died, was hosting great celebrations which I was invited to attend with great insistence, although there was no need because I was happy to go anyway. There, I was told about the book of the former city mayor, Guardiola: The Museum Spain Did Not Want. A book I had not heard of before, in which however Guardiola said that if the museum would eventually be opened - for the painter, often received by Franco and a convinced monarchist, had problems with the local left - this would be owed to Dali, to the mayor, to the municipal architect Bonaterra and to... Radu Varia. Imagine my surprise when I read this.

BH – Did you ever return to that place? Has anything changed since then?

Radu Varia – What changed about Teatro Museo Dali, as it is actually called, is that the champagne spirit that characterised it when it was opened in 1974 has unfortunately changed into an oil spirit. The entire city, including Dali's past detractors, now lives from trading Dali-related items, books, postcards, all kind of objects.

Radu Varia : Întâlnirea cu Salvador Dali a fost providențială

După ce săptămâna trecută a vorbit despre Horia Damian, a cărei expoziție a prezentat-o la București și care s-a dovedit un succes extraordinar, astăzi, Dr. Radu Varia povestește cititorilor noștri despre întâlnirea și prietenia sa de 23 de ani cu celebrul pictor spaniol Salvadore Dali.

BH - Se știe că v-a legat o mare prietenie de Salvador Dali. Cum era acesta?

Radu Varia - Întâlnirea cu Salvador Dali a fost pentru mine providențială. Cred că împreună cu Don Gozalo Serraclará de la Pompa, vărul său, mare avocat la Barcelona, eram printre foarte puținele persoane cu adevărat apropiate de Dali. Restul, o întreagă faună, era publicul de care avea nevoie, pentru atmosferă, în toate circumstanțele excentricității sale. Faună de care nu se putea lipsi, dar care-l plictisea foarte repede.

Dali era fantezia personificată, era de o inteligență supremă, și de o mare căldură umană când nu era în exercițiul propriilor teribilisme care implicau uneori cruzimi menite să șocheze publicul.

BH - Care este momentul care v-a marcat cel mai mult din întâlnirea cu Salvador Dali?

Radu Varia - În 23 de ani de prietenie, văzându-ne de mii și mii de ori, vorbind aproape zilnic la telefon, vă închipuiți că relatarea pe care mi-o cereți ar corespunde cu un adevărat volum de memorii.

Iată, totuși, două secvențe definitorii. În preajma Crăciunului 1971 eram împreună cu el în salonul apartamentului său de la Hotelul Meurice din Paris, lângă Luvru și Place de la Concorde. Era îmbrăcat cu o haină de velur pe care o împodobise cu stelute aurii. Câteva dintre acestea au căzut când s-a așezat pe fotoliul din fața mea, așa că am căutat să le ridic. « - Lasă-le, lasă-le, a zis Dali. Astea sunt pentru public». Diferența pe care o făcea între mine și “public” era astfel definitiv marcată.

Pentru a o enerva pe Gala, soția lui, când aveau opinii diferite, îi servea cu emfază aceeași replică: « - Asta a spus-o însuși Varia, care e tot ce există mai serios în materie științifică și istorică!» Evident, materia în discuție de multe ori nu avea nimic legat de știință sau de istorie, însă Dali considera că replica lui era imparabilă.

În 1972 mi-a dedicat un text genial, publicat de atunci în diverse ediții ale cărților sale și intitulat Da! României. Pentru Radu Varia. Îl am acasă, la Paris, scris fonetic în franțuzește, ceea ce e o mare capcană pentru cititor. El se încheie astfel: «Și pentru că sângele patriei este etern și nemuritor, și pentru a fi întotdeauna ca el (ca Împăratul Traian, adică), mă proclam Salvador Dali, catolic, apostolic, roman și român». Ultimul cuvânt i l-am sugerat eu și l-a adoptat pe loc.

BH - Povestiți-ne vă rog despre telegrama către Ceaușescu.

Radu Varia - Text cu dublu tăiș, ca orice text supraréalist, imagine cu dublă funcțiune. Oricum, Dali ținea să se pună bine, virtual, cu toți dictatorii din lume: Lenin, Stalin, Mao, Franco și... Ceaușescu, mă rog. Se pare că românii s-au topit de răs citind telegrama, ceea ce înțeleg perfect de bine.

BH - Alături de Dali ați fost unul dintre artizanii Muzeului Dali din Figueras, inaugurat în 1974, cel mai vizitat muzeu din Spania după Prado din Madrid. Povestiți-ne vă rog acel moment...

Radu Varia - La încheierea Anului Dali, în 2005, marcând centenarul nașterii pictorului în 11 mai 1904, la Figueras, unde acesta a venit pe lume și unde a murit, aveau loc mari celebrări, la care am fost invitat cu o anume insistență, de care nu era nevoie, căci oricum mergeam cu încântare. Mi s-a vorbit acolo despre cartea fostului primar al orașului, Guardiola: Muzeul pe care Spania nu l-a vrut, carte de care încă nu auzisem, și în care acesta ar fi scris că dacă muzeul va fi în cele din urmă deschis, căci pictorul, primit adesea de Franco și monarhist

To me, meeting with Salvador Dali was providential

Written by Administrator

Friday, 16 October 2009 20:06 - Last Updated Saturday, 17 October 2009 20:09

convins, avea probleme cu stânga locală, acel lucru se va datora lui Dali, primarului, arhitectului municipal Bonaterra și... lui Radu Varia. Vă imaginați surpriza mea.

BH - Ați mai revenit în acel loc? S-a schimbat ceva de atunci?

Radu Varia - Ce s-a schimbat la Teatro Museo Dali, cum se numește de fapt, e că spiritul șampanie ce-l caracteriza la inaugurarea din 1974 s-a metamorfozat într-un spirit petrol din păcate. Tot orașul, cu detractorii de odinioară cu tot, trăiește din comerțul cu obiecte daliniene, cărți, reproduceri, ilustrate.